

FÖRSKOLA/SKOLA FÖR HÅLLBAR UTVECKLING

MÅL

FÖR BUS-NÄMNDENS VERKSAMHETSOMRÅDEN

2010-08-01 – 2011-07-31

INVENTERA/MÅL – PLANERA – ÅTGÄRDA – FÖLJ UPP/UTVÄRDERA

Utbildningsförvaltningen

Rådhuset · 374 81 Karlshamn · Tel 0454-81300 · Fax 0454-81320
E-post: utbildning@utb.karlshamn.se · Hemsida: <http://www.karlshamn.se>
Org.nr 212000-0845 · Postgiro 1 03 94-5 · Bankgiro 991-1777

INLEDNING

Miljö

I läroplanerna för förskola, grundskola och gymnasieskola anges att miljö skall vara ett av de fyra övergripande perspektiven i undervisningen, vilket innebär att miljöfrågorna skall integreras i allt lärande/samtliga ämnen. Med detta har riksdagen och regeringen velat betona vikten av miljöfrågorna och arbetet med att skapa en ekologisk hållbar utveckling.

Hälso- och friskvård

Under de senaste åren har frågor om barns och ungdomars fysiska aktivitet och hälsa allt mer kommit i blickpunkten. Livsstilen är i förändring – alltför många barn och ungdomar rör sig för lite och har dåliga kostvanor. Barn/Ungdomar behöver röra på sig för att utvecklas på ett positivt sätt och för att orka med skolarbetet. Forskningen visar på ett tydligt samband mellan rörelse/aktivitet, hälsa, välbefinnande och lärande.

En förändring är nödvändig och skolans ansvar har tydliggjorts genom tilläggen i läroplanerna för förskola, grundskola och gymnasieskola. Som en viktig del i en hälsosam livsstil betonas vikten av att röra sig dagligen. De båda utbildningsnämnderna, gymnasie- och BUS-nämnd, har sedan läsåret 2003-2004 antagit hälso- och friskvårdsmål. Samtliga skolor har också enligt tidigare redovisning egna måldokument/arbetsplaner för hälsoarbetet.

Styrning

Kommunfullmäktige beslutade 2000-11-06 att samtliga skolor i Karlshamns kommun skall ha målsättningen att erhålla utmärkelsen Miljöskola. Myndigheten för skolutveckling har arbetat fram en reviderad upplaga av Miljöskola, varvid man valt att vidga begreppet miljö till hållbar utveckling, som står för att utvecklingen tillgodoser dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillgodose sina behov. Hållbar utveckling består av tre ömsesidigt beroende delar: ekologisk, social och ekonomisk hållbarhet. Arbetet med Skola för hållbar utveckling bygger på skollagen och läroplanerna och lyfter fram lärandet som viktigt för att nå hållbar utveckling. 27 förskolor och skolor har erhållit utmärkelsen (juni 2010). Återstår: 6 förskolor/skolor. Lokala styrdokument är Agenda 21 för utbildning och Politiskt handlingsprogram för hållbar utveckling i Karlshamns kommun 2007-2010 med HUT-åtaganden.

Från och med år 2007 ingår arbetet med hållbar utveckling, miljöledning och hälso- och friskvård, i utbildningsförvaltningens kvalitetsarbete och skall redovisas i enheternas årliga kvalitetsredovisning.

Efter valet i september 2006 har den politiska styrningen av arbetet med hållbar utveckling tydliggjorts i Karlshamns kommun. Detta faktum tillsammans med den intensiva klimatdebatten verkar för att hållbarhetsfrågorna kommer att beaktas och prioriteras i beslutsprocesserna.

POLICY

Vi som arbetar inom utbildningsförvaltningen skall sprida kunskap, skapa insikt och förmedla framtidstro om hållbar utveckling till barn, ungdomar och vuxna samt följa viljeinriktningen i kommunens Agenda 21 och Politiskt handlingsprogram för hållbar utveckling i Karlshamns kommun 2007-2010.

Vi skall tillse att alla blir delaktiga i arbetet med hållbar utveckling och att det blir en naturlig del i alla verksamheter samt att alla bidrar till en hållbar samhällsutveckling.

Från och med läsåret 2010-2011 finns ett gemensamt policydokument för utbildningsförvaltningens samtliga verksamheter.

MÅL

De gemensamma målen för BUS-nämndens verksamheter grundar sig på Agenda 21, gällande läroplaner, kriterierna för utmärkelsen Förskola/Skola för hållbar utveckling och HUT-åtagandena i Politiskt handlingsprogram för hållbar utveckling.

Förskola/Skola för hållbar utveckling

Den nya utmärkelsen för förskola, skola och vuxenutbildning fastställdes av regeringen år 2004. Den tar ett helhetsgrepp kring hållbarhetsfrågorna. Utmärkelsen lyfter fram lärandet som viktigt för att nå hållbar utveckling. Ett lärande som handlar om inflytande och delaktighet och där allas delaktighet är viktigt.

Måldokumentet för BUS-nämndens verksamheter utgår från att alla förskolor och skolor har erövat utmärkelsen Förskola/Skola för hållbar utveckling och arbetar utifrån dess kriterier och arbetsmodell.

Citat: Hållbar utveckling handlar om frågor som rör värde, moral, mänskliga rättigheter, demokrati, delaktighet, jämställdhet, etnicitet, makt, samhälleliga intressekonflikter och vår relation till naturen. Hur dessa frågor behandlas och integreras i den pedagogiska verksamheten så att de bildar en helhet blir centralt i ett lärande om hållbar utveckling.

Agenda 21

Agenda 21 utgör grunddokumentet för kommunens handlingsprogram för hållbar utveckling. Här finns beslut om att samtliga förvaltningar ska ha ett miljöledningssystem. Utbildningsförvaltningen har ett fungerande miljöledningssystem med en årscykel som innehåller inventering, planering, åtgärder, uppföljning (checklista och lednings-/ombudsmöten) och rapportering.

Politiskt handlingsprogram för hållbar utveckling

I handlingsprogrammet har utbildningsförvaltningens nämnder beslutat om en rad åtaganden. Dessa har lyfts in i respektive nämnds måldokument.

RESULTAT ÅR 2009

Miljö

Utvärderingen av målen för år 2009 visar att flera av dessa har uppnåtts d v s mer än 80 % av verksamheterna har nått det uppsatta målet. Mål som uppnåtts:

- Det finns en tydlig organisation för hållbarhetsarbetet (97 %)
- Det finns rutiner för barns/elevs delaktighet i det fortlöpande miljöarbetet (86 %)
- Hållbarhetsarbetet ingår i enhetens arbetsplan (93 %)
- Miljö- och hälsoarbetet utvärderas årligen (100 %)
- Beställningsberättigade har nödvändig kompetens för att ta ansvar för en miljövänlig upphandling (93 %)
- Det finns en fungerande källsortering (97 %)
- En årlig granskning genomförs för att minimera vatten-, energi- och kopieringspappersförbrukning (93 %)

Resultatet innebär att dessa tidigare mål att uppnå nu hamnar i kriteriegruppen för uppnådda och gällande mål.

Hälsa- och friskvård

Utvärderingen visar på ett engagerat lokalt arbete och en bra måloppfyllelse. Vad som enligt enkätsvaren behöver åtgärdas är upprättandet av lokala mål och handlingsplaner för en lärande utemiljö/utepedagogik och för ett program vars syfte är att lyfta fram alternativa transportsätt till bilen – Trafiksäkerhets-, miljö- och hälsoprojektet Gå och cykla till skolan.

Mål gällande perioden 100801 – 110731

Mål att uppnå – HUT-åtaganden och kriterier för utmärkelsen Förskola/Skola för hållbar utveckling

Verksamhet

Förskola/Skola för hållbar utveckling – Kriterier att uppfylla

Varje år formulerar lärarna tillsammans elever och i förekommande fall med övrig personal sina mål för verksamheten.

I den årliga utvärderingen beskriver personalen hur målen uppfyllts och vilka åtgärder man vidtagit för att utveckla det pedagogiska arbetet. Utvärderingen rapporteras till förskolans/skolans ledning.

Ledningen ansvarar för en årlig breddning, fördjupning och utvärdering av verksamheten, åtgärder för utveckling samt ansökan om utmärkelsen.

Det systematiska arbetet upprepas i treårsintervaller.

- Förskolor och skolor skall ha erövat utmärkelsen Skola för hållbar utveckling.
- Hållbarhetsarbetet är organiserat så att alla, elever, lärare och övrig personal, är involverade i arbetet för en hållbar utveckling.
- På enheten finns dokumenterade rutiner för barnens/elevernas delaktighet i det fortlöpande hållbarhetsarbetet.
- Personalen får fortlöpande kompetensutveckling inom området hållbar utveckling.
- Enheten samarbetar med andra förskolor/skolor i arbetet med hållbar utveckling.

- Enheten har dokumenterade rutiner för årlig utvärdering av måluppfyllelsen och formuleringen av utvecklingsinsatser.
- Perspektivet hållbar utveckling kopplas till målen i läroplanen och kursplanerna.

HUT-åtagandena

- a. Allmänt
 - Beslut på olika nivåer ska föregås av hållbarhetsbedömningar.
- b. Ledning och styrning
 - Att agera som förebild i arbetet med hållbar utveckling (livsstil)
 - Hållbar utveckling ska integreras i alla ämnen (Läro- och kursplaner)
- c. Energiplanering
 - Alla enheter utför en årlig granskning och analys av vatten-, energi- och kopieringspappersförbrukningen för att minimera denna. Förbrukningen dokumenteras och sparsamhet ska stimuleras.
 - Konventionella lampor byts ut mot energisnåla dito.
 - Rörelsevakter monteras i utrymmen där så anses lämpligt.
- d. Utbildning
 - Förskola/Skola ska förmedla kunskap till och skapa engagemang hos barn och ungdom i hållbarhetsfrågor.
 - Förskolan/Skolan ska arbeta för en helhetssyn på lärandet med bl a ämnesövergripande temaarbeten om hållbar utveckling.
 - Alla barn/elever ska utbildas i ett röda tråden perspektiv till klimat- och miljömedvetna medborgare.
 - De goda exemplen ska lyftas fram – t ex på de årliga ombudsträffarna.
- e. Transporter och kommunikationer
 - Verksamheterna ska arbeta för ett bättre nyttjande av järnvägen, stimulera gång-, cykel- och kollektivtrafik och så långt som möjligt driva fordon med maskiner med miljövänliga bränslen.
 - Projektet Gå och cykla till skolan - Alla skolor skall ha ett program vars syfte är att lyfta fram alternativa transportsätt till bilen och uppmuntra till beteenden som gynnar hållbar utveckling – trafiksäkerhet, miljö, hälsa.
 - Alla ska känna till och i förekommande fall beakta kommunens resepolicy.
- f. Upphandling
 - Nämnden åtar sig att följa gällande riktlinjer vad gäller hållbar upphandling.
 - Alla enheter inhandlar miljövänliga och miljömärkta varor när så är möjligt – Detta minst i enlighet med bilaga X.2.
 - Beställningsberättigade erhåller nödvändig kompetensutveckling för att uppnå målet att inhandla miljövänliga varor.
- g. Det operativa miljöarbetet
 - Förvaltningen ansvarar för att det finns ett väl fungerande miljöledningssystem med planering, genomförande, uppföljning, utvärdering, utbildning m. m.
 - Årliga hållbarhetsprogram utarbetas/revideras på enhetsnivå.
 - Arbetet med hållbar utveckling, miljö och hälsa, ingår i den årliga kvalitetsredovisningen.
 - Ansvariga chefer ska ha/få relevant utbildning som ansvarig för enhetens hållbarhetsarbete.

h. Hållbart socialt samhälle

- Värdegrundsfrågorna är en aktiv del i hållbarhetsarbetet.
- Pågående arbete som betonas: hälsa och friskvård, jämställdhet och demokrati.

Förvaltning

- Minst 25 % av alla livsmedel skall vara ekologiskt certifierade.
- Utbildningsförvaltningen samverkar aktivt med inköpsavdelningen för att få in miljökriterier i alla nya upphandlingar
- De bilar utbildningsförvaltningen använder är miljöbilar.
- Vid ny- och ombyggnationer används kretsloppsanpassade material och system med beaktande av de ekonomiska ramarna för varje projekt.
-

Strävansmål

Verksamhet

- Alla enheter använder råvaror och produkter som uppfyller kriterierna för KRAV-märkning, rättvisemärkning, svanenmärkning, Bra Miljöval, EU-blomman, TCO-märkning och FSC-märkning där sådana alternativ finns att tillgå.

Uppnådda och gällande mål

Verksamhet

- Hållbar utveckling är en stående punkt på dagordningen vid arbetsplatsträffar.
- 27 av kommunens förskolor och skolor har certifierats som "Skola/Förskola för hållbar utveckling".
- Hållbar utveckling ingår i alla enheters verksamhetsplaner och en årlig utvärdering görs.
- Alla enheter har en fungerande källsortering.
- Det finns en tydlig organisation för hållbarhetsarbetet.
- Det finns rutiner för barns/elevs delaktighet i det fortlöpande miljöarbetet (8
- Beställningsberättigade har nödvändig kompetens för att ta ansvar för en miljövänlig upphandling.
- En årlig granskning genomförs för att minimera vatten-, energi- och kopieringspappersförbrukning

UTBILDNINGSFÖRVALTNINGEN

Jörgen Funestad
Förvaltningschef

Kenneth Svanberg
Förvaltningssamordnare